

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

י"א.

עין משפט
נר מצוה

נא א מיי פ"ח מהל'
שגות הלכה א:
נח ב מיי שם הל' ו:
נח ג מיי שם הל' ז:

רבינו הגנאל

למכתב בהמה וחיה
לכדורי. דתני רב אומר
לקרא אני חיה. בהמה
למה נאמרה כר. כרתיב
לעילא. אידי דתניב
בהמה וחיה כתב נמי שרין
טמא ועלם. ודחנתא דבי
ר' ישמעאל כל פרשה
שנאמרה ועשית לא
נשנית אלא בשביל דבר
שנאמרה בה. ור' אליעזר
כיון דלא צריך לידע
באיזה חטא הוא שחטא.
בה מאי דריש ביה.
ואמרין פרט למתעסק
בטמא שנינו חייב מאי
טעמא דבעינן בה כוון
לכך יחייב אבל דלא
קא מיכוון למעשה כלל
פטר. ביין לר' אליעזר
בין לר' עקיבא על העלם
טומאה חייב על העלם
מקדש אינו חייב: בעא
מיניה רבא מרב נחמן
העלם טומאה והעלם
מקדש מהו. כגון שנעלם
ממנו שנטמא. וגם נעלם
ממנו שזה הבית בית
המקדש הוא. א"ל הרי
העלם טומאה בידו וחייב.
וא"ל רבא אדרבה הרי
העלם מקדש בידו ופטור.
ובא רב אשי ואמר חזוין
אי טומאה פריש כר.
ודחה רבינא דברי רב אשי
וא"ל לא שנא: ת"ר שני
שבילים אחד טמא ואחד
טהור הלך בראשון ולא
נכנס במקדש בשני ונכנס
חייב כר עד ר' שמעון בן
יהודה פטור בכלם משום ר'
שמעון. ואקשין פטר

מדבעי למיכתב בהמה וחיה לכדורי. זלא חיה נמי מני למדש
הכי אקרא אני בכל דבר טמא אלא לאו דוקא נקט
חיה וחיה נמי לא נכתבה אלא בשביל דבר שנמחש זה כדמתא
דכי רבי ישמעאל ומשום דרבי נקט חיה במילתיה נקט נמי הכא

זהמה וזיה כדרי וזימה דזפרק
זהמה המקדש (חולין דף ע"א). משמע
דאי לאו קרא דבהמה טמאה בכלל
חיה טמאה לא הוה דריש רבי ג"ש
משום דלינטריך זהמה טמאה
לגופה והשתא זלא חיה נמי הוה
דרשי ג"ש דזהמה למכל דבר טמא
נפקא ויש לומר דאי לאו זהמה
בכלל חיה לא הוה דרשי ג"ש
דזהמה טמאה אלא דכתיב בכל
דבר טמא אלא ה"א דחטא פרטי
לאשמועינן דבעינן ידיע אי צריך
איטמא אי צנייה איטמא אפילו
לרבי עקיבא אכל השתא דזהמה
בכלל חיה הוה כאלו כתב זהמה ז'
פעמים ש"מ לכדרי הוה דלחא ולר'
אליעזר אחא נמי לאשמועינן דבעינן
ידיע אי צריך אי צנייה איטמא
משרן וצנייה ולר"ע כיון דע"כ משום
דזהמה בכלל חיה כדפרישית מהשתא
ש"מ כולוהו לא נכתב אלא בשביל
דבר שנמחש זה ולא צניין ידיע
זמאי איטמא: **פ"ח למתעסק.**
צפרק ספק אכל (כרימות דף ע"ב): מסיק
מתעסק דמאי אי דלחנין דעריות
חייב שכן נהנה אלא מתעסק דשבת
כדשמואל וצקונטרס לא קל דזוכיר
נמי מתעסק דעריות ומיהו תימה
דאמאי אינטריך זה פרט למתעסק
דשבת תיפוק ליה מטעמא דשמואל

דאמר התם דפטור מטעם דבעינן מלאכת מחשבת ואמילתא
דשמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר לחייב צחלצים
ועריות למה לי למיפטריה שבת משום מלאכת מחשבת ואי טעמא
דמלאכת מחשבת עיקר למה לי למחייביה צחלצים ועריות משום
דנהנה ונראה דאיכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמוך מחובר
זה וחתך מחובר אחר דמיפטר מטעם שלא נעשית מחשבתו
ולא שייך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון
נחמין לחמוך את התלוש ולהגזייה את התלוש למר כדאית
ליה ולמר כדאית ליה ונמצא מחובר דנעשית מחשבתו
ומיפטר משום זה פרט למתעסק וצתרווייהו איירי שמואל ומשום
הכי קאמר ככריתות אלא מתעסק דשבת דשמואל דאיירי נמי
לפרש אלא טעם דמלאכת מחשבת דלא ליידיה רבי אליעזר
ובחלז נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחכול חלז זה ואכל חלז אחר דחייב זלא טעמא דנהנה דלא שייך למיפטריה מטעם
מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק וזלעו דכיוצא צו מיפטר לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולוהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נחמין לחמוך את
התלוש וחתך את המחובר ואיזה חייב נחמין לחמוך את זה וחתך זה וכסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה
כדפרישית: **ה"ר העלם טומאה בידו וחייב.** תימה דהכא ולקמן צפרק שלישי (דף ע"ב). גבי העלם שזבעה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"ב) גבי העלם שבת והעלם מלאכה פשיט לפטור וי"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אכל התם אין סברא לחייבו על כל אמת ואמת דכיון דבשגגת שבת וזדון מלאכות לא מיחייב אלא חדר השתא
נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **ה"ר העלם טומאה בידו וחייב.** אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מתעסק עולה
ויורד אכל חטאת קבועה חייב דהא גמרינן מ"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דלמר צפ"ק (לעיל
דף ע"ג) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלמלא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיזון מכפר אמדי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין זה משום זה ויש זה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלישי (דף ע"ב): גבי יש אוכל אכילה אמת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה כנשיא וכו' אלעזר ולוקמה דהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש כדאמרין לקמן צפרק שלישי (דף ע"ב): גבי שזבעת העדות: **אמר רב אשי חיונן אי מטומאה קפריש בו.** תימה מנא
ידעינן כי משום דאינן טמא אחת ופירש דלמא אי הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש ואי דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא אי
הוה א"ל נמי טמא אחת לא הוה פירש אלא השתא דא"ל כרוייהו פירש ונראה דרבי אשי לא בא לפשוטו הצעיה אלא בא לפרש שפעמים
יש לצרר אחת שכות ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוה העלם
טומאה בידו ואם להפך הוה [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכותין צויה צויה ודאי מבעיה לן ולגבי שבת צפרק כלל גדול (דף ע"ב): "ס
שכתוב זהו במילתיה דרבי אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי גרין לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דאכתי גרין לפרש וכי מודעי ליה אמלאכה לא גרין לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אלא גר' אי מ' משבת
קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש צניין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דאע"ג
דאלו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרנן ע"י צתרייתא קאתי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ובעינן זה יש לפרש היא דלקמן (דף ע"ב). גבי העלם שזבעה והעלם חפץ והיה שבת: **ה"ר בראשון**
ונכנס בו. אי צריי' צחד נמי חייב דספק טומאה צרה"י ספיקו טמא אכל חייב צרה"ר דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

לכדרי. צפ' קמא (לעיל דף ע"א). אקרא אני חיה זהמה למה נאמרה כו':
פרט למתעסק. בדבר הישר וצא לידו איסור ולא נחמין לגופה
של זו כגון נחמין לחמוך את התלוש וחתך את המחובר נחמין
לאשתו והרי אחותו עמה בזמנה ונשמטה אשתו וצאה אחותו
מתחיה ואיזה חייב נחמין לחמוך
כסבור תלוש ונמצא מחובר או כסבור
היום מול או כסבור מלאכה זו מותרת
ומ"מ לזו נחמין וכן צא על אחותו
ונחמין לגוף זה כסבור היא אשתו: **דרב**
ששם מחליף כו'. כשהיה שונה משנתנו
פעמים מחליף דברי זה לכדרי זה ולא
היה מקפיד לפי שאין צנייה חייב
ופטור: **העלם זה וזה.** טומאה
ומקדש מהו ורבי אליעזר ור"ע
דפטרי על העלם מקדש: אי
טומאה פריש. אי מחמת טומאה
שהודע לו פירש מן העצירה (ו) ומציא
קרבן שאמרו לו טמא אמת: פרי
העלם טומאה בידו. איגלאי מילתא
שביאתו למקדש בשביל העלם טומאה
היה: **הוא מקדש קפריש.** שאמרו לו
מקדש הוא זה ומחמת כן תוהא על
ביאתו ולא הזכירו לו טומאה איגלאי
מילתא דמשום העלם מקדש נכנס לו:
גלוס פריש מקדש כו'. כשהודיעוהו
אחד מהם שם אל לבו לומר מה צריך
ומתוך כך נזכר על השני ומ"מ העלם
שניהם היה בידו: **אלא לא שנא.**
ופטור: אחד טמא. מת קבור צו
וא"ל להלך שלא יאשהיל: **והלך צראשון.**
ואינו יודע אם בטמא אם טהור ולא
נכנס למקדש: **צניי ונכנס.** וחזר
והלך צניי ידע שהלך צנייה והרי
הוא טמא ודאי ונכנס למקדש דהעלם

טומאה שנתעלם ממנו טומאה: חייב קרבן עולה ויורד שיש
כאן בתחלה ידיעה ודאית: **הלך צראשון.** ידע שהוא ספק טמא:
ונכנס. למקדש דהעלם טומאה ששכת הלוכו בשביל זו: והוה
ושנה. הוה צשלישי ושנה בשצניי וטבל: וחזר והלך צשני. ידע
שהוא ספק טמא: **ונכנס.** למקדש דהעלם טומאה: חייב. או
מחמת ציאה ראשונה או מחמת ציאה שניה דמה נפשך או ציאה
ראשונה או ציאה שניה צטומאה היתה: **ור"ש פוטר.** דאין כאן
כאחת מכוון ידיעה ודאית בתחלה שאף ידיעה תחלה של שביל
שני ספיקא היא שהרי טהור לו מטומאה ראשונה אם הראשון
הוא הטמא: **פוטר צנון.** אף צראשונה ולקמן [ע"ב] מפרש לה:

שמואל דמתעסק דמיפטר משום זה לר' אליעזר אלא שאל חשש
ובחלז נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחכול חלז זה ואכל חלז אחר דחייב זלא טעמא דנהנה דלא שייך למיפטריה מטעם
מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק וזלעו דכיוצא צו מיפטר לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולוהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נחמין לחמוך את
התלוש וחתך את המחובר ואיזה חייב נחמין לחמוך את זה וחתך זה וכסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה
כדפרישית: **ה"ר העלם טומאה בידו וחייב.** תימה דהכא ולקמן צפרק שלישי (דף ע"ב). גבי העלם שזבעה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"ב) גבי העלם שבת והעלם מלאכה פשיט לפטור וי"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אכל התם אין סברא לחייבו על כל אמת ואמת דכיון דבשגגת שבת וזדון מלאכות לא מיחייב אלא חדר השתא
נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **ה"ר העלם טומאה בידו וחייב.** אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מתעסק עולה
ויורד אכל חטאת קבועה חייב דהא גמרינן מ"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דלמר צפ"ק (לעיל
דף ע"ג) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלמלא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיזון מכפר אמדי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין זה משום זה ויש זה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלישי (דף ע"ב): גבי יש אוכל אכילה אמת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה כנשיא וכו' אלעזר ולוקמה דהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש כדאמרין לקמן צפרק שלישי (דף ע"ב): גבי שזבעת העדות: **אמר רב אשי חיונן אי מטומאה קפריש בו.** תימה מנא
ידעינן כי משום דאינן טמא אחת ופירש דלמא אי הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש ואי דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא אי
הוה א"ל נמי טמא אחת לא הוה פירש אלא השתא דא"ל כרוייהו פירש ונראה דרבי אשי לא בא לפשוטו הצעיה אלא בא לפרש שפעמים
יש לצרר אחת שכות ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוה העלם
טומאה בידו ואם להפך הוה [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכותין צויה צויה ודאי מבעיה לן ולגבי שבת צפרק כלל גדול (דף ע"ב): "ס
שכתוב זהו במילתיה דרבי אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי גרין לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דאכתי גרין לפרש וכי מודעי ליה אמלאכה לא גרין לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אלא גר' אי מ' משבת
קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש צניין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דאע"ג
דאלו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרנן ע"י צתרייתא קאתי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ובעינן זה יש לפרש היא דלקמן (דף ע"ב). גבי העלם שזבעה והעלם חפץ והיה שבת: **ה"ר בראשון**
ונכנס בו. אי צריי' צחד נמי חייב דספק טומאה צרה"י ספיקו טמא אכל חייב צרה"ר דמוקמינא ליה בחזקת טהרה: